

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра теоретичної і практичної філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

« ____ » _____ 2017_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ТІЛЕСНОСТІ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

**03 Гуманітарні науки
033 Філософія
Магістр
Філософія
теоретична та практична філософія
Дисципліна вільного вибору студента**

Форма навчання	денна
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Приходько В.В., к.ф.н., доцент кафедри теоретичної і практичної філософії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: Приходько В.В., к.ф.н., доцент кафедри теоретичної і практичної філософії

Затверджено

«_____» _____ 2017__
р.

Зав. кафедри теоретичної і практичної
філософії

_____ (Шашкова Л.О.)

Протокол № _____ від «_____» _____
2017_р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 2017_ року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 2017_ року

ВСТУП

Мета дисципліни – розширити і водночас деталізувати знання про сучасний філософський дискурс на прикладі теми тілесності.

Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** концептуальні знання з теоретичної і практичної філософії, які дають розуміння сутності філософії, її функцій та ролі в історії культури; специфіка філософських проблем, особливостей взаємин філософії з наукою, релігією, мистецтвом як формами духовного життя людства; критичне осмислення особливостей і проблематики сучасних філософських концепцій та варіантів розв'язання філософських проблем; сутності й типи наукової раціональності крізь призму критичного осмислення сучасних досягнень науки; онтологічні, гносеологічні, аксіологічні, антропологічні, феноменологічні константи та орієнтири, що зумовлюють процеси формування світогляду та дають уявлення про головні принципи теоретичної і практичної діяльності людини з метою засвоєння критеріїв для експертних оцінок та способів їх фахового використання у різних сферах соціальної практики.
2. **Вміти** здійснювати аналітично-дослідну роботу; збирати та інтерпретувати наукову інформацію, обробляючи широкий масив літератури з практичної та теоретичної філософії, ставити конкретні цілі і завдання філософських досліджень та реалізовувати їх за допомогою обраних теоретичних підходів та методів; формувати філософську експертну думку через аналіз конфліктних, типових чи особливих ситуацій; оперувати різноманітними складовими теоретичної і практичної філософії у повсякденному житті і загальній соціальній практиці; полемізувати стосовно ключових філософських проблем, обираючи обґрунтоване рішення; розуміти природу онтологічних, гносеологічних, антропологічних, соціальних, культурних, правових, політичних, мовних та історичних явищ; давати оцінку стану і тенденціям розвитку сучасної культури, орієнтуватися в її новітніх практиках;
3. **Володіти елементарними навичками** розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у процесі навчання та в дослідницькій діяльності; опрацьовувати великі масиви літератури з теоретичної та практичної філософії; аналітично обґрунтовувати цілі та напрямки досліджень з філософії, зокрема аналізувати філософські проблеми соціальної практики, прогнозувати відповідні тенденції та наслідки її розвитку, розробляти моделі її можливого вдосконалення; здійснювати різні види дослідницької роботи (анотації, реферати, бібліографії) щодо тематики теоретичної та практичної філософії; належним чином представляти результати проведених досліджень; вільно здійснювати комунікацію в професійному середовищі.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Філософія тілесності*» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у 3 семестрі магістратури. Провідною ідеєю запропонованого спецкурсу є показ нової конфігурації поля гуманітарних наук і філософії, яка встановилася в результаті так званого перформативного повороту (*performatical turn*) і пов'язана з виходом на передній план теми тілесності. Тіло і його роль в людському досвіді стають перетином теоретичної зацікавленості багатьох провідних методологій – феноменології, психоаналізу, структуралізму.

Завдання (навчальні цілі) – надати студентам компетентності, що дозволять розпізнавати і аналізувати процеси у дійсності, пов'язані з тілесною складовою людського існування.

Структура курсу: у курсі передбачена одна змістова частина. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів. Завершується дисципліна **заліком**.

Курс присвячений розкриттю найбільш загальних рис онтології тіла від античності до сьогодення.

Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи філософії тілесності	Лекція, семінари, самостійна робота	Письмова контрольна робота, усна доповідь, бібліографія і анотації	3
1.2	основу проблематику філософії тілесності та критично її осмислювати	Лекція, семінари, самостійна робота	Усна доповідь, бібліографія і анотації, конспект першоджерел, письмова контрольна робота	3
1.3	принципи побудови пізнання тілесності	Лекція, семінари, самостійна робота	Письмова контрольна робота, конспект першоджерел,	3
1.4	засади появи теми тілесності та її культурні передумови	Самостійна робота	Конспект першоджерел, бібліографія і анотації, екзаменаційна робота	3
1.5	сутність перформативного повороту в філософії та гуманітаристиці	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	3
1.6	особливості різних методологічних підходів до вивчення тілесності	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	5
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, письмова	4

	філософії тілесності		контрольна робота, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	
2.2	пояснювати культурні і теоретичні передумови формування теми тілесності у філософії та гуманітарних науках	Семінари, Самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	4
2.3	пояснювати варіативність сучасних методологічних підходів до вивчення тілесності	Семінари, Самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	4
2.4	здійснювати категоріальний опис тілесного досвіду, спираючись на знання різноманітних теоретичних контекстів	Семінари, Самостійна робота	Письмова контрольна робота, конспекти першоджерел	4
2.5	визначати особливості філософського і гуманітарного поля після перформативного повороту	Семінари, Самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	4
	комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	6
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, конспекти першоджерел, бібліографія і анотації	6
3.3	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, бібліографій, анотацій, конспектів.	Семінари	Дискусії, конспект першоджерел, бібліографія і анотації	6
	вести полеміку стосовно питань	Семінари	Дискусії, усні	6

3.4	тілесності в умовах сучасних міждисциплінарних досліджень цієї теми на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом філософії		доповіді	
3.5	приймати участь у фахових дискусіях в процесі аудиторної роботи	Семінари	Усні доповіді, дискусії	6
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із досліджень тіла і тілесності, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, конспект першоджерел, бібліографія і анотації	6
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із темою тілесності, та порівнювати їх із результатами власне проведених міждисциплінарних досліджень на основі обраної методологічної позиції	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, конспект першоджерел, бібліографія і анотації	6
4.3	приймати самостійні рішення щодо вибору методів та форм власного дослідження феноменів тілесного існування в умовах невизначеності	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, конспект першоджерел, бібліографія і анотації	6
4.4	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених філософських досліджень і пояснень особливостей тілесного досвіду	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, конспект першоджерел, бібліографія і анотації, підсумкова контрольна робота	6
4.5	демонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності.	Самостійна робота	Дискусії, конспект першоджерел, бібліографія і анотації	6

Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання					

Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 20% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.5); (автономність та відповідальність 4.1-4.5), що складає 80% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

6-5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2-1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / дискусія:

1 бал – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

3. Конспект першоджерел:

10-8 балів – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними коментарями та поясненнями

7-5 бали – студент законспектував текст з формальними заувагами (недостатнє цитування, невеликий обсяг), проте наявне коментування

4-2 бали – студент переписав текст, різниця в оцінюванні залежить від виконання формальних вимог (за наявності цитування, посилання при відсутності коментарів)

1-0 бали – студент не виконав ані творчих вимог коментування, ані формальних (переписування, недостатній обсяг, відсутність посилань і цитувань).

4. Самостійна індивідуальна робота (бібліографія і анотації):

14-13 балів - студент склав оригінальну бібліографію з достатнім обсягом літератури, яка відповідає темі, розкриваючи здатність студента до самостійного пошуку рішень і високих комунікативних здібностей. Наявний чіткий критерій вибору літератури. Анотації до літератури стилістично вивірені і демонструють здатність студента резюмувати зміст великого за обсягом тексту.

12-11 балів - студент у достатньому обсязі підібрав літературні джерела, але може не вистачати аргументації в поясненнях критерію вибору. Допускаються несуттєві неточності у анотаціях.

10-9 балів - в цілому робота виконана, але не демонструє достатньої самостійності у її виконанні (джерела загальновідомі, їхній обсяг недостатній для розкриття теми, односторонність у виборі). Розмитість критерію вибору. Поверховість і неповнота анотацій.

8-0 балів - Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамотійність у виконанні завдань. Відсутність критерію вибору джерел. Незрозумілий вибір. Несуттєві анотації (дуже короткі). Відсутність розуміння стилю при формування анотацій.

5. Кожне питання в підсумковій контрольній роботі (2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання індивідуальних творчих робіт

Оцінювання за формами контролю:

b – це кількість балів за виконаний вид роботи; **n** – це кількість разів для виконання (значення **b** та **n** залежать від конкретного розподілу годин кредитів на даний курс); Σ - це сума балів за вид роботи.

Види робіт		Семестрова кількість балів					
		Min b – 48 (балів)			Max b – 80 (балів)		
		b	×n	Σ	b	×n	Σ
Семінар	Усна відповідь ¹	4	6	24	5	6	30
	Доповнення	0	6	0	1	6	6
Конспекти першоджерел ²	Повний перелік текстів (n=3): 1) З.Фройд «По той бік принципу хіті» 2) М.Мерло-Понті «Око і дух» 3) Ж.Дельоз «Френсис Бекон: Логіка відчуття» (термін виконання – листопад)	5	3	15	10	3	30
Самостійна індивідуальна робота ³	Складання бібліографії до обраної теми і написання анотацій до обраних літературних джерел (одна тема з переліку).	9	1	9	14	1	14

	Перелік тем на вибір студента: 1)Тіло і буття 2)Тіло і культура (термін виконання – листопад)						
Підсумкова контрольна робота		12	1	12	20	1	20

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1.</i>				
1	Тема 1. Вступ. Поняття тілесності	2		4
2	Тема 2. Тілесність буття (стойцизм)	4		6
3	Тема 3. Тілесність існування (феноменологія)	6	4	4
4	Тема 4. Тілесність свідомості (фройдизм)	6	4	4
5	Тема 5. Тілесність безтілесного (структуралізм)	6	4	4
13	Конспекти першоджерел			36
14	Індивідуальна самостійна робота:			24
15	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	2		
	ВСЬОГО	26	12	82

Загальний обсяг - **120 год.**, в тому числі:

Лекцій - **26 год.**

Семінари - **12 год.**

Самостійна робота - **82 год.**

Контрольні питання до заліку:

1. Поняття тілесного і нетілесного в концепції стоїків.
2. Відмінність між поняттями тіло і тілесність.
3. Співвідношення досвіду і тіла.
4. Тіло і естетичний логос.
5. Мистецтво і тілесний досвід.
6. Феноменологічна концепція тілесності.
7. Видиме і невидиме в концепції М. Мерло-Понті.
8. Концепція порожнього тіла в постструктуралізмі.
9. Наративне і ненаративне в тілесному досвіді художника.
10. Концепція відчуття у Ж. Дельоза.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Делез Ж. Френсис Бэкон: Логика ощущения. – СПб.: Machina, 2011. – 176с.
2. Вульф К. Антропология. История, культура, философия. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского университета, 2008. – 280с.
3. Марсель Г. Воплощенное бытие как центральная точка отсчета метафизической рефлексии // Опыт конкретной философии. – М.: Республика, 2004. – С.9-31.
4. Мерло-Понти М. Око и дух // Французская философия и эстетика XX века. – М.: Искусство, 1995. – С.215-253.
5. Приходько В.В. Основи теоретичної філософії: навчальний посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. – 143с.
6. Фрейд З. По ту сторону принципа удовольствия // Психология бессознательного: Сб. произведений. – М.: Просвещение, 1990. – С.382-425.